

Joseph E. Stiglitz, Columbia Üniversitesi'nde Profesör ve Nobel Ekonomi Ödülü sahibidir. Son yayımlanan Serbest Düşüş: Serbest Piyasalar ve Küresel Ekonominin Batışı kitabı Fransızca, Almanca, Japonca ve İspanyolca bulunabilir.

JOSEPH E. STIGLITZ

IMF'nin yeni liderini seçmek

IMF'ye gelişmekte olan piyasalar ve kalkınmakta olan dünyadan birisinin başkanlık etmesini çok istesem de birinci öncelik, açık ve şeffaf bir süreçte, gerekli becerileri, bağlılıkları ve anlayışları olan, **Fon'un tuttuğu reform yolundan ilerlemeyi sürdüreceği birisinin seçilmesi.** Gerçekçi politika, tepe yönetiminde hem Çin'den, hem de ABD'den üst düzeyde isimler olacağı anlamına gelebilir.

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF), beklenenden daha kısa süre içinde yeni bir başkanı olacak. On yılı aşkın bir süredir, liderinin seçilme şekli ile temsil edilen Fon'un yönetimini eleştiriyorum. Çoğunluk hissedarları (G-8) arasındaki centilmenlik anlaşmasına göre, yardımcısı ve Dünya Bankası'nın başkanı Amerikalı iken, başkan Avrupalı olacak.

Avrupalılar, gelişmekte olan ülkelere üstünlükü tanıdıktan sonra, tıpkı Amerikalıların yaptığı gibi, genel olarak adaylarını perde arkasında seçti. Ancak bunun sonucu, ne IMF ne de Dünya Bankası veya genelde dünya için iyi olmadı. Bunun en kötü örneği, Irak Savaşı'nın ana mimarlarından birisi olan Paul Wolfowitz'in Dünya Bankası'nı yönetmek için atanması oldu. Oradaki kararları da Amerika Birleşik Devletleri'ne felaket getiren macera sürecindeki kararlardan daha iyi olmadı. Banka'nın gündeminin en tepesine yolsuzlukla mücadeleyi koyup, kendi döneminin ortasında Banka iltimasçılıkla suçlanır oldu. Sonunda ABD yapımı Büyük Durğunluğun sonrasında yeni bir düzen ortaya çıkıyor görülürken, G-20, yeni IMF başkanının açık ve şeffaf bir şekilde seçilmesi konusunda anlaşta (veya anlaşığı sanıldı). Varsayım, böyle bir sürecin sonucunun, neredeyse ke-

sin olarak, başkanın gelişmekte olan ülkelerden birinden olması idi. Neticede IMF'nin esas sorumluluğu, 30 küsur yıl önce başlayan felakete sürükleyen yüzü aşkın mali serbestleştirme politikasından beri, çoğu gelişmekte olan ülkelerdeki krizlerle mücadele etmek. Gelişmekte olan piyasalardaki bu savaşların çok sayıda kahramanı vardı.

KRİZLERİN BÜYÜK BİR DİKKATLE YÖNETİLMESİ GEREKİR

1997'de, IMF ve ABD Hazinesi tarafından Doğu Asya'daki krizin kötü yönetilmesi, ekonomik sıkıntıları resesyona, resesyona da buhranlara dönüştürdü. Dünya, bu performansın tekrarlanmasına izin veremez. Krizlerin dikkatle yönetilmesi gerekir. Bugün, kapıdaki kriz, Avrupa Merkez Bankası'nın (European Central Bank, ECB/AMB), İrlanda, Yunanistan ve Portekiz kaynaklı borç-

larla dolu bilançoları, Avrupa kıtasında bulunuyor. Bu borcun yeniden yapılandırması neredeyse şart ancak bankalara tutumluluktan uzak bir şekilde zararlı türrevlerden faydalanmalarına izin veren AMB, artık herhangi bir tür yeniden yapılandırma veya zarar yazmaya karşı uyarılarda bulunuyor.

Fakat AMB'nin borçları yeniden yapılandırmasını "olanaksız" olarak düşünmesi için biraz geç oldu. İşler bu noktaya gelmeden önce AMB'nin biraz düşünmesi gerekiyordu. Aslında, düşünmekten çok daha fazlasını, Avrupa bankalarının bu kadar kırılmalı hale gelmesini önleyecek düzenlemeler yapmalıydı. Artık AMB'nin yalnızca bonoları alan bankacılara değil, herkese nasıl yardımcı olacağını düşünmesi gerekiyor. AMB'nin yeni düşünce şekli ise insanları ilk, banka hissedarlarını ve bono sahiplerini ikinci sıraya koymak ol-

malı. Hissedarları ve bono sahipleri her şeylerini kaybetmeler bile, doğru yapılandırma ile bankaları yine de kurtarabilir ve vergi mükellefleri ile çalışanları koruyabiliriz.

IMF'nin yeni başkanının bu hususta ve mali kuruluş için bankacılar bile hafif cezalar alırken, maliyetin sıradan vatandaşların katlanacağı kemer sıkma yoluyla karşılanıp karşılanmayacağı konusunda devreye gireceği nokta çok önemli fakat tahmin edilmesi çok güç. IMF'nin Doğu Asya, Latin Amerika ve başka yerlerdeki stratejisinin başarısızlığına rağmen, gelişmekte olan piyasalarda bile hâlâ yandaşları olduğu da unutulmamalı.

IMF'DE YENİ BAŞKANLIK SEÇİMİ SÜRECİ

Liderlik yarışı, pek çoklarının beklediğinden çok farklı gelişti. En vasıflı adaylar bile (hem gelişmiş

hem de gelişmekte olan ülkelerde) politik sürecin ihtiyaç duyduğu gözükken kendi hükümetlerinin desteğini alamadı. Gelişmekte olan piyasalardan diğer vasıflı kişiler, adaylıklarını koyma konusunda çekimser kaldılar. Başkanlık, erdem ve deneyime eş miktarda fiziksel dayanıklılık da isteyen seyahat programı ile çok zorlu bir görev.

IMF'ye gelişmekte olan piyasalar ve kalkınmakta olan dünyadan birisinin başkanlık etmesini çok istesem de birinci öncelik, açık ve şeffaf bir süreçte, gerekli becerileri, bağlılıkları ve anlayışları olan, Fon'un tuttuğu reform yolundan ilerlemeyi sürdüreceği birisinin seçilmesi. Gerçekçi politika, tepe yönetiminde hem Çin'den, hem de ABD'den üst düzeyde isimler olacağı anlamına gelebilir ama başkan yardımcılığı pozisyonunun bir Amerikalı tarafından doldurulması gerektiği varsayımı ortadan kalkmalı.

Sonuç ne olursa olsun, IMF, Dünya Bankası ve uluslararası toplumun açık ve şeffaf bir sürece olan bağlılıklarını teyit etmeleri, ayrıca sürecin nasıl geliştirilebileceğini sorgulamaları gerekiyor. Örneğin, muhalif partilerden gelen mükemmel adayları desteklemekte genellikle gönülsüz olan hükümetlerin aday göstermesi yerine, isimleri bir uluslararası adaylık komitesi belirleyebilir. Benzer şekilde oylama prosedürlerindeki değişiklik (doğrudan destek yerine ülkelerde halk oylaması veya adayların gelişmekte olan ülkelerin çoğunluğunun desteğini alma şartı getirilerek), daha fazla sayıda gelişmekte olan piyasa görevlisini aday olma konusunda ikna edebilir.

Şimdilerde gördüklerimiz (kapalı kapılar ardında yapılan seçim yerine açık kampanyalar) bu yöne doğru bir gidiş gibi gözüküyor. Ama insan, genellikle seçim politikalarında sıkça başa geldiği gibi, kampanya vaatlerinin yeni başkanın elini bağlamayacağını ümit ediyor. Dünyayı içinde bulunduğu bu karmaşanın içine basit ideolojiler soktu ve basit reçeteler (üzülerek kemer sıkma şeklinde bile olsa) sorunları ancak artırır.

IMF'nin yeni başkanlığı için önde gelen adaylardan birisinin, Maliye Bakanı olarak ülkesinin Büyük Durgunluk'tan çıkmasına yardım eden Fransız hanım Christine Lagarde olduğu ortaya çıktı. Lagarde, mali sektör reformlarının lafını esirgemeyen savunucusu oldu ve birlikte çalıştığı kişilerin tümünün saygısını kazandı.

Politika, iyi adaylara her zaman nazik davranmıyor. Dünya, en azından bir tane iyi aday çıktığı için minnettar olmalı. Doğduğu yer, potansiyelini ortaya çıkarmasına engel olmayacaktır.

IMF'nin yeni başkanlığı için önde gelen adaylardan birisinin, Maliye Bakanı olarak ülkesinin Büyük Durgunluk'tan çıkmasına yardım eden Fransız hanım Christine Lagarde olduğu ortaya çıktı. Lagarde, mali sektör reformlarının lafını esirgemeyen savunucusu oldu ve birlikte çalıştığı kişilerin tümünün saygısını kazandı.

Telif Hakkı: Project Syndicate, 2010.

www.project-syndicate.org